

**2011-2012**

**Overenskomst**

**mellem**

**Dansk Erhverv Arbejdsgiver**

**og**

**FOA - Fag Og Arbejde/Fagligt Fælles Forbund**

## § 1. Overenskomstens område

Overenskomsten omfatter medarbejdere, herefter kaldet handicaphjælpere, der ansættes til udførelse af borgerstyret personlig assistance<sup>1</sup> for virksomheder, der er medlemmer af Dansk Erhverv Arbejdsgiver.

## § 2. Ansættelsesforhold

Ansættelse finder sted på timeløn.

Stk. 2. Der udstedes ansættelsesbevis i henhold til den til enhver tid gældende lov om arbejdsgivers pligt til at underrette lønmodtageren om vilkårene for ansættelsesforholdet.

Virksomheden skal senest 1 måned efter ansættelsesforholdets begyndelse udlevere ansættelsesbeviset. Handicaphjælperen skal i forbindelse med modtagelsen af ansættelsesbeviset kvittere for modtagelsen.

Parterne er enige om, at eventuelle uoverensstemmelser om oplysningspligt og ansættelsesbeviser behandles efter de fagretlige regler, der gælder mellem Dansk Erhverv Arbejdsgiver og FOA/3F.

Såfremt ansættelsesbeviset ikke er udleveret til handicaphjælperen i overensstemmelse med de gældende tidsfrister, eller ansættelsesbeviset er mangelfuldt, kan bod ikke pålægges en virksomhed, der senest 15 dage efter, at handicaphjælperen eller dennes organisation har rejst krav vedrørende manglende eller mangelfuldt ansættelsesbevis, efterkommer kravet, medmindre der foreligger systematisk brud på nærværende paragraf.

Stk.3. Det er af største vigtighed, at der eksisterer et godt forhold, baseret på gensidig loyalitet og tillid mellem borgeren og handicaphjælperen. Det er derfor blandt andet en forudsætning under ansættelsen, at handicaphjælperen fremtræder neutralt i sin adfærd, påklædning, sprogbrug etc.

## § 3. Løn og lønudbetaling

Timelønnen (grundlønnen) fastsættes pr. 1. marts 2011 således:

	Omr. 0	Omr. 1	Omr. 2	Omr. 3	Omr. 4
Handicaphjælpere	112,33	114,06	115,25	116,98	118,18
Handicaphjælpere med social- og sundhedshjælperuddannelse	126,32	128,38	129,81	131,88	133,31
Handicaphjælpere med social- og sundhedsassistentuddannelse	131,95	134,17	135,72	137,94	139,48

### Stk 2. Erfaringsløn

Til handicaphjælpere med erfaring ydes erfaringsløn, som erstatter grundlønnen.

	Omr. 0	Omr. 1	Omr. 2	Omr. 3	Omr. 4
Handicaphjælpere med 3 års erfaring	114,26	116,03	117,25	119,02	120,25
Handicaphjælpere med social- og sundhedshjælperuddannelse med 4 års erfaring	128,02	130,14	131,61	133,72	135,19
Handicaphjælpere med social- og sundhedshjælperuddannelse med 11 års erfaring	142,84	144,81	146,17	148,14	149,50
Handicaphjælpere med social- og sundhedsassistentuddannelse med 4 års erfaring	133,94	136,17	137,71	139,94	141,48
Handicaphjælpere med social- og sundhedsassistentuddannelse med 10 års erfaring	150,06	151,79	152,98	154,71	155,90

<sup>1</sup> Jf. lov om social service § 95 og § 96

Erfaring opgøres således:

Handicaphjælpere uden faglig uddannelse, har ret til erfaringsløn, når de dokumenterer, at de fra tidligere ansættelsesforhold som handicaphjælper har haft mindst 8 timers beskæftigelse pr. uge i gennemsnit over en 3-årig periode. Kravet om 3 års erfaring skal være opnået inden for de sidste 5 år.

Der optjenes på samme måde anciennitet under ansættelsen.

Social- og sundhedshjælpere og social- og sundhedsassistenter: Al beskæftigelse på grundlag af grunduddannelsen medregnes.

Dokumentation kan ske i form af lønsedler, anciennitetserklæring eller tilsvarende skriftlig dokumentation.

Stk. 3.

Lønningerne i stk. 1 og 2 reguleres frem til 31. marts 2013 i henhold til satserne i Overenskomst for Social- og sundhedspersonale mellem KL og FOA, jf. bilag D. Første regulering sker pr. 1. januar 2012.

Grund- og erfaringsløn fastsættes efter det geografiske område, hvor borgerens bopæl er, og som udgør det faste arbejdssted. Områdeinddelingen fremgår af Bilag E.

Grund- og erfaringsløn som social- og sundhedsassistent eller social- og sundhedshjælper gives, hvor ansættelsen er betinget af en af disse uddannelser, eller en uddannelse der er sidestillet hermed, og hvor borgerens bevilling indeholder dette.

Stk. 4. Andre tillæg

Til handicaphjælpere kan der aftales et personligt tillæg, hvis rekruttering og fastholdelse af tilstrækkeligt kvalificeret arbejdskraft betinger en højere løn.

Stk. 5. Lønudbetaling

Lønnen udbetales månedsvist bagud. Lønnen kan udbetales forskudt, f.eks. fra den 20. til den 19. efter virksomhedens valg.

## **§ 4. Pension**

Handicaphjælpere omfattes af en kollektiv arbejdsmarkedspensionsordning, der – efter medarbejderens eget valg - forvaltes gennem PenSam eller PensionDanmark.

Såfremt virksomheden allerede har tegnet pensionsordning i et andet selskab, respekteres dette for nuværende ansatte, men for nye medarbejdere skal pensionsordningen etableres i enten PenSam eller PensionDanmark.

Stk. 2

Pensionsbidraget udgør 12,6 % af grund-/erfaringslønnen. Arbejdsgiver indbetaler hele pensionsbidraget til pensionsleverandøren samtidig med lønudbetalingen. Af pensionsbidraget anses 1/3 for handicaphjælperens eget bidrag og 2/3 for arbejdsgivers bidrag.

Stk. 3. Pensionsordningen omfatter følgende medarbejdere:

- Handicaphjælpere, der ved ansættelsen dokumenterer, at de fra tidligere ansættelsesforhold er omfattet af en kollektiv arbejdsmarkedspensionsordning. Dokumentationen kan bestå i forevisning af gældende pensionsoversigt eller pensionspolice.
- Handicaphjælpere, der er fyldt 21 år, og som har 12 måneders anciennitet som handicaphjælper, dog mindst 8 timers beskæftigelse pr. uge i gennemsnit.

Stk. 4.

For handicaphjælpere, der modtager folkepension eller en social pension, kan der med medarbejderens aftales, at pensionsbidraget udbetales som et tillæg til lønnen. Arbejdsgivers andel af tillægget er ikke feriepengeberettiget.

## **§ 5. Arbejdstid**

Den gennemsnitlige ugentlige arbejdstid kan i en 4 måneders periode ikke overstige 48 timer.

Stk. 2. Handicaphjælperen indgår i selvstyrende grupper, som indbyrdes fordeler og planlægger hjælpen til den enkelte handicappede på grundlag af den handicappedes behov og bevilling. Kan enighed ikke opnås, fastlægger virksomheden arbejdstidens placering. Arbejdstiden kan tilrettelægges som døgnvagter, tolvtimers vagter eller på anden måde. Såfremt virksomheden tilrettelægger arbejdstiden, tilstræbes det, så vidt det er muligt, at handicaphjælperen kender sin arbejdsplan 3 uger frem.

Virksomheden kan varsle ændringer i arbejdsplanen med et varsel på 24 timer ved sygdom og andre uforudsete begivenheder.

Stk. 3. Det ovenfor anførte om arbejdets tilrettelæggelse og afvikling i arbejdstimer finder tilsvarende anvendelse under deltagelse i den handicappedes ferie i Danmark.

Stk. 4. Hvileperioder og fridøgn fastlægges i henhold til protokollat 1.

Stk. 5. Ved forbliven i tjenesten ved afløserens sygdom eller udeblivelse oppebærer handicaphjælperen, udover sædvanlig løn, et engangsvederlag på kr. 500.

Stk. 6. Mellem virksomheden og den enkelte medarbejder kan der træffes aftale om, at virksomheden kan tilkalde handicaphjælperen i akutte situationer. Tilkald med et varsel på mindre end 6 timer ved akut fravær hos en kollega berettiger til et engangsvederlag på kr. 400.

## **§ 6. Aften-/nattjeneste**

For arbejde alle dage mellem kl. 17.00 til kl. 23.00 betales et tillæg på 28% af timelønnen.

For arbejde alle dage mellem kl. 23.00 til kl. 06.00 betales et tillæg på 31,5% af timelønnen.

Tillæggene beregnes pr. påbegyndte halve time.

## **§ 7. Weekendtjeneste**

For arbejde på lørdage mellem kl. 11.00 og kl. 24.00 betales et tillæg på 28% af timelønnen.

For arbejde på søn- og helligdage mellem kl. 00.00 og kl. 24.00 betales et tillæg på 50% af timelønnen.

Som helligdage betragtes Nytårsdag, Skærtorsdag, Langfredag, 2. påskedag, St. Bededag, Kr. Himmelfartsdag, 2. pinsedag, 1. juledag og 2. juledag.

Tillæggene beregnes pr. påbegyndte halve time.

## **§ 8. Ledsagelse ved ferie, indlæggelse, konferencer m.v.**

Såfremt en handicaphjælper ledsager i forbindelse med indlæggelse, konferencer m.v. af indtil 24 timers varighed, medregnes rejsetiden fuldt ud i arbejdstiden

Stk. 2. Såfremt en handicaphjælper medvirker ved ledsagelsen i forbindelse med deltagelse i ferie, konferencer m.v. over 24 timers varighed, aftales honoreringen mellem virksomheden og handicaphjælperen.

Hvis der ikke kan opnås enighed om en aftale, gælder stk. 3 - 6.

Stk. 3. Handicaphjælperen oppebærer sædvanlig løn under opholdet, når der udføres arbejde.

Stk. 4.

Der ydes et vederlag for deltagelse i opholdet.

Vederlaget udgør pr. dag:

	1. marts 2010
Hverdage	kr. 251,33
Søn- og helligdage	kr. 502,65

Der ydes fornødne rejseudgifter, fri kost og frit ophold.

Stk. 5.

Opholdet medtages ikke ved tjenestetidsopgørelsen eller ved beregningen af højeste tjenestetid.

Stk. 6.

Det er frivilligt for den enkelte handicaphjælper at deltage i ophold ud over 72 timers varighed.

## **§ 9. Ferie**

Handicaphjælpere har ret til ferie i henhold til Ferielovens regler.

Hovedorganisationernes standardaftale A om ferie er gældende.

Der henvises endvidere til Bilag A om ferie, Bilag B om ferieoverførsel og Bilag C med eksempler på overførsel af feriedage.

## **§ 10. Feriefridage**

Handicaphjælpere har ret til 5 feriefridage pr. ferieår.

Feriefridagene placeres efter samme regler som placering af restferie i henhold til ferieloven.

Opsparing til feriefridage sker med 2,25 pct. pr. kalenderår af handicaphjælperens ferieberettigede løn.

Handicaphjælpere kan kun holde 5 feriefridage pr. ferieår uanset eventuelt jobskifte i løbet af ferieåret.

Stk. 2.

Feriefridage omregnes til og afvikles som indtil 8 fraværstimer pr. feriefridag indenfor ferieåret.

Såfremt feriefridagene ikke afholdes inden ferieårets udløb, skal restbetalingen udbetales sammen med feriebetalingen i forbindelse med ferien i det førstkommande ferieår eller på anfordring efter den 1. maj mod kvittering på ferie kortet.

Bemærkning:

Med virkning fra 1. maj 2010 er feriefridagene suspenderet – se aftale om suspension af de 5 feriefridage.

## **§ 11. Sygdom**

Der udbetales sygedagpenge under uarbejdsdygtighed på grund af sygdom, herunder arbejdsskade, i henhold til den til enhver tid gældende sygedagpengelov.

Såfremt en medarbejder en arbejdsdag må forlade arbejdet på grund af sygdom, ydes der timeløn for de resterende arbejdstimer, dog maksimalt for 8 timer.

#### Stk. 2.

Til handicaphjælpere med mindst 8 ugers ansættelse som handicaphjælper og mindst 74 timers arbejde i denne periode ydes der fuld løn under sygdom og tilskadekomst.

Ved fuld løn forstås grund- og erfaringsløn samt fast påregnelige tillæg.

Retten til betaling stopper, såfremt sygedagpengerefusionen fra kommunen ophører, og dette skyldes handicaphjælperens forsømmelse af de pligter, der følger af sygedagpengeloven.

Sygeløn beregnes på grundlag af det ugentlige timetal under sygefraværet og den timefortjeneste, som handicaphjælperen ville have været berettiget til under fraværet. Beløbene indeholder den ved lovgivningen fastsatte maksimale dagpengesats.

#### Stk. 3.

Til handicaphjælpere indrømmes der frihed med fuld løn, når det er nødvendigt, at handicaphjælperen indlægges på hospital sammen med vedkommendes syge barn under 14 år. Ved fuld løn forstås grund- og erfaringsløn samt fast påregnelige tillæg.

Denne frihed gælder alene den ene indehaver af forældremyndigheden over barnet, og der er maksimalt ret til frihed med fuld løn i sammenlagt 1 uge pr. barn inden for en 12 måneders periode.

Handicaphjælperen skal på opfordring fremlægge dokumentation for hospitalsindlæggelsen.

Eventuel refusion fra kommunen tilfalder virksomheden.

## § 12. Barsel

Graviditetsorlov, barselorlov og fædreorlov.

Virksomheden betaler til handicaphjælpere, der på det forventede fødselstidspunkt har 9 måneders anciennitet i virksomheden, løn under barsel fra 4 uger før forventet fødselstidspunkt (graviditetsorlov) og indtil 14 uger efter fødslen (barselorlov). En handicaphjælper, der føder på et senere tidspunkt end forventet af lægen/jordmoderen, har således alene ret til løn under graviditetsorlov i op til 4 uger.

Til adoptanter, der på modtagelsestidspunktet har 9 måneders anciennitet, betales løn i 14 uger fra barnets modtagelse (barselorlov).

Lønnen svarer til den løn, den pågældende ville have oppebåret i perioden. Beløbet indeholder den ved lovgivningen fastsatte maksimale dagpengesats.

Under samme betingelser betales der i indtil 2 uger løn under fædreorlov.

#### Stk. 2. Forældreorlov

Virksomheden yder i umiddelbar forlængelse af de 14 ugers barselorlov betaling under fravær i indtil 9 uger. Betalingen svarer til den løn, den pågældende ville have oppebåret i perioden, dog max. kr. 135 pr. time.

Af disse 9 uger har hver af forældrene ret til betaling i 3 uger.

Holdes orloven, der er reserveret til den enkelte forælder, ikke, bortfalder betalingen.

Betalingen i de resterende 3 uger ydes til enten faderen eller moderen.

Det er en forudsætning for betalingen, at virksomheden er berettiget til refusion svarende til den maksimale dagpengesats. Såfremt refusionen måtte være mindre, nedsættes betalingen til handicaphjælperen tilsvarende.

Det præciseres, at såfremt dagpengesatsen nedsættes, reguleres den udbetalte løn tilsvarende.

Graviditetsorlov	4 uger med fuld løn
Barselorlov	14 uger med fuld løn
Fædreorlov	2 uger med fuld løn
Forældreorlov fra uge 15 - uge 23	9 uger med fuld løn, dog max. 135 kr. pr. time. Af disse 9 uger har hver af forældrene ret til betaling i 3 uger. Holdes orloven, der er reserveret til den enkelte forælder ikke, bortfalder betalingen. Betalingen i de resterende 3 uger ydes til enten faderen eller moderen.

### § 13. Barns 1. sygedag

Til handicaphjælpere indrømmes der frihed med fuld løn, når dette er nødvendigt til pasning af sygt, hjemmевærende barn under 14 år. Dette gælder alene barnets første sygedag, dog maksimalt 8 timer.

### § 14. Gaver

Det er for den enkelte handicaphjælper ikke tilladt at modtage arv eller gaver fra brugerne eller deres pårørende, bortset fra beskedne lejlighedsgaver.

### § 15. Opsigelse

<i>Anciennitet</i>	Fra Virksomheden	Fra Handicaphjælperen
0 til 14 dage	Dag til dag	Dag til dag
14 dage til 3 måneder	7 dage	7 dage
3 til 6 måneder	14 dage	7 dage
6 til 12 måneder	1 måned	14 dage
Mere end 12 måneder	2 måneder	1 måned

Stk. 2. Varslet fra virksomheden udgør maksimalt 1 måned uanset anciennitet, hvis der foreligger arbejdsmangel som følge af, at den bruger, hvor handicaphjælperen har sit faste arbejdssted, mister sin bevilling, herunder ved flytning, og virksomheden ikke kan anvise andet passende arbejde.

Stk. 3. Hjemsendelse kan forekomme i forbindelse med den handicappedes hospitalsindlæggelse, når handicaphjælperen ikke kan omplaceres. Virksomheden attesterer hjemsendelsen og dennes årsag overfor de pågældende medarbejdere til brug for jobcentre og A-kasse.

Stk. 4. Såfremt en handicaphjælper, der har mindst 6 måneders anciennitet, opsiges, bevarer denne sin opnåede anciennitet ved genansættelse inden for en periode på 6 måneder.

### § 16. Tillidsrepræsentanter

I virksomheder, der servicerer 6 brugere eller flere, kan handicaphjælperne vælge én tillidsrepræsentant.

Stk. 2. I større virksomheder kan handicaphjælperne inden for enhver organisatorisk enhed med selvstændig ledelse, og hvor enheden servicerer 6 brugere eller flere, af deres midte vælge én tillidsrepræsentant.

Stk. 3. De nærmere regler for valget fastsættes ved lokal aftale i den enkelte virksomhed. Kan enighed ikke opnås lokalt, gælder tillidsrepræsentantreglerne i Protokollat 2.

Stk. 4. Reglen i Protokollat 2 om afskedigelse og ophør af tillidsrepræsentanthvervet kan dog ikke fraviges ved lokal aftale.

## **§ 17. Rådighedstjeneste**

Stk. 1

Når borgerens bevilling fastsætter det, kan der planlægges rådighedsvagt fra bopæl m.v. eller vagtværelse.

Rådighedstjeneste fra bopæl m.v. indregnes i tjenestetiden med 1/3 time pr. time, dog minimum for 4 timer.

Rådighedsvagt fra vagtværelse indregnes i tjenestetiden med 3/4 time pr. time.

Rådighed fra bopæl m.v. kan etableres således, at medarbejderen skal kunne møde til tjeneste med samme tidsinterval, som hvis medarbejderen var blevet ringet op på bopælen, jf. stk. 3,1. afsnit. Medarbejderen vil under rådighedsvagten få stillet mobiltelefon til rådighed.

Stk. 2

Ved tilkald i tidsrummet fra kl. 24.00 – 06.00 har den ansatte ret til vederlagsfri transport til og fra tjenestestedet. Transporten skal foregå under betryggende forhold.

Stk. 3

Under rådighedstjeneste har de ansatte pligt til at give møde uden ugrundet ophold efter tilkaldelse.

Tilkald til effektiv tjeneste under rådighedstjeneste opgøres pr. påbegyndt time. Flere tilkald inden for samme time honoreres ikke yderligere.

Effektiv tjeneste under en rådighedsvagt honoreres med sædvanlig løn, med et tillæg på 50%, idet der modregnes for det, der gives for den planlagte rådighedstjeneste.

For tilkald som finder sted på særlige tidspunkter jf. § 6 og § 7 ydes der også tillæg for arbejde på særlige tidspunkter.

## **§ 18. Fagretlig behandling**

Normen for behandling af faglig strid er gældende.

Stk. 2. Parterne er enige om at virksomheder, som omfattes af denne overenskomst ikke må opleve hverken administrative eller økonomiske gener som følge af, at overenskomsten har to parter på lønmodtagersiden.

Stk. 3. Såfremt der opstår uoverensstemmelse herom er parterne forpligtet til at optage drøftelser med henblik på at bilægge sådan uoverensstemmelse. Såfremt parterne ikke ved forhandling kan opnå enighed kan uoverensstemmelsen efter begæring videreføres ved faglig voldgift.

## **§ 19. Hovedaftale**

Hovedaftalen mellem DA og LO finder anvendelse for denne overenskomst.

## **§ 20. Oprettelse af overenskomst**

FOA – Fag Og Arbejde og Fagligt Fælles Forbund kan kun indgå overenskomst med medlemmer af Dansk Erhverv Arbejdsgiver gennem Dansk Erhverv Arbejdsgiver.

Stk. 2. Overgangsordning

For virksomheder der før den 1. september 2009 er medlemmer af Dansk Erhverv Arbejdsgiver henvises der til protokollat 3.

## **§ 21. Nyoptagne virksomheder**

Virksomheder, som er optaget som medlem af Dansk Erhverv Arbejdsgiver efter den 1. september 2009, omfattes af handicaphjælperoverenskomsten, i det omfang virksomheden beskæftiger handicaphjælpere.

Stk. 2. En overenskomst mellem Fagligt Fælles Forbund/FOA – Fag Og Arbejde og en virksomhed, der indmelder sig i Dansk Erhverv Arbejdsgiver, gældende for handicaphjælpere erstattes fra indmeldelsestidspunktet af nærværende overenskomst.

I forbindelse med omskrivningen af overenskomstgrundlaget optages der tilpasningsforhandlinger med henblik på indgåelse af eventuelle lokalaftaler med henblik på ikke at forringe løn- og ansættelsesvilkår som helhed for nuværende medarbejdere.

Stk. 3. Ikrafttrædelsestidspunkt

Det fastslås mellem FOA – Fag Og Arbejde/Fagligt Fælles Forbund og Dansk Erhverv Arbejdsgiver, fra hvilket tidspunkt overenskomsten er gældende.

## **§ 22.**

Der kan - under forudsætning af lokal enighed – indgås aftaler, som fraviger eller supplerer overenskomstens bestemmelser. Dette giver mulighed for at afprøve muligheder, som den øjeblikkelige overenskomsttekst ikke tager højde for. Sådanne lokalaftaler, skal indgås skriftligt mellem arbejdsgiver og handicaphjælperens tillidsrepræsentant – eller såfremt en sådan ikke er valgt, med vedkommende forbunds lokale afdeling(er.)

## **§ 23. Uddannelsesfond**

Til DA/LO Udviklingsfonden opkræves et bidrag på 31 øre pr. arbejdstime. Med virkning fra den første lønningperiode efter den 1. januar 2011 opkræves et bidrag på 36 øre pr. arbejdstime.

## **§ 24. Ikrafttræden og opsigelse**

Overenskomsten er gældende fra den 1. marts 2011.

Overenskomsten kan skriftligt opsiges af overenskomstens parter med 3 måneders varsel, dog tidligst til den 1. marts 2012.

København, marts 2011

**FOA - Fag Og Arbejde**

**Dansk Erhverv Arbejdsgiver**

**Fagligt Fælles Forbund**

# **Protokollat 1 – Aftale om hviletid og fridøgn for medarbejdere ansat til borgerstyret personlig assistance som handicaphjælpere**

Denne aftale om hviletid og fridøgn kræver godkendelse af Direktøren for Arbejdstilsynet, jfr. § 21 i Beskæftigelsesministeriets bekendtgørelse nr. 324 af 23. maj 2002 om hvileperiode og fridøgn m.v.

## **§ 1 Hviletid**

Den daglige arbejdstid kan lægges i hele døgnet i vagter på op til 24 timer.

Stk.2. I forbindelse med en enkelt 24 timers vagt kan den daglige hviletid nedsættes til 8 timer, heraf skal mindst de 4 timer være sammenhængende. De 8 timers hviletid skal indgå i vagten på de 24 timer.

Stk. 3 I forbindelse med flere på hinanden følgende 24 timers vagter i direkte forlængelse, kan den daglige hviletid nedsættes til 8 timer, heraf skal mindst 6 timer være sammenhængende. De 8 timers hviletid skal indgå i de enkelte 24 timers vagter.

Stk. 4. I det omfang der ikke kan sikres handicaphjælperen mindst 6 timers sammenhængende hvile i en 24 timers vagt, skal der gå 24 timer mellem to 24 timers vagter.

Stk. 5. Forudsætningen for stk. 1, 2, 3 og 6 er at der etableres hvileplads indrettet i et passende rum, som når det benyttes som hvileplads, ikke må anvendes til andet formål. Der skal i passende nærhed af rummet findes toilet med håndvask.

Stk. 6. I det omfang det er nødvendigt for at sikre en forsvarlig pleje af brugeren, kan hviletiden efter stk. 2 nedsættes yderligere, forudsat at det skyldes uforudsete begivenheder, der forstyrrer eller har forstyrret den regelmæssige pleje af brugeren.

## **§ 2 Fridøgn**

Inden for hver periode på 7 døgn skal handicaphjælperen have et ugentligt fridøgn, der skal ligge i umiddelbar tilslutning til en daglig hvileperiode.

Stk. 2. I forbindelse med længerevarende ophold i Danmark udenfor brugerens bopæl kan det ugentlige fridøgn omlægges. Der må dog ikke være mere end 12 døgn mellem 2 fridøgn. Fridøgnene bør endvidere så vidt muligt lægges i sammenhæng og således, at mindst det ene døgn ligger i umiddelbar tilslutning til en daglig hvileperiode.

København, den 20. maj 2010

**For FOA – Fag Og Arbejde:**

**For Dansk Erhverv Arbejdsgiver:**

**For Fagligt Fælles Forbund:**

## Protokollat 2 – om tillidsrepræsentantregler

### 1. Generelle bemærkninger

Virksomhederne inden for overenskomstens område er forskellige, og de lokale krav til arbejdsindhold og samarbejdsformer er forskellige. Reglerne for tillidsrepræsentanter er udformet, så de tager højde herfor.

Det er vigtigt, at der er et godt og tillidsfuldt samarbejde imellem ledelse og medarbejdere, og tillidsrepræsentanten er en nøgleperson i dette samarbejde.

Tillidsrepræsentanterne har hidtil været de ansattes talerør, men i takt med udviklingen i arbejdsopgaver og arbejdsformer er kravene til tillidsrepræsentanterne ændret, og tillidsrepræsentanterne vil i fremtiden i højere grad være dialog- og sparringspartner for virksomheden.

### 2. Hvor kan tillidsrepræsentant vælges

I enhver virksomhed, der servicerer mindst 6 brugere, kan de organiserede handicaphjælpere af deres midte vælge én tillidsrepræsentant over for ledelsen.

I større virksomheder kan handicaphjælperne inden for enhver organisatorisk enhed med selvstændig ledelse, og hvor enheden servicerer 6 brugere eller flere, kan handicaphjælperne vælge tillidsrepræsentant i hver enhed.

### 3. Valget til tillidsrepræsentant

a. Tillidsrepræsentanten, vælges blandt de organiserede, anerkendt dygtige handicaphjælpere, der har været ansat mindst et år i den pågældende virksomhed.

b. Beskyttelse af enhver tillidsrepræsentant indtræder, når valget er kommet til ledelsens kundskab. Valget er dog ikke gyldigt, før det er godkendt af forbundet og meddelt Dansk Erhverv Arbejdsgiver.

c. Denne meddelelse skal ske hurtigst muligt og senest 14 dage efter valget.

d. Eventuel indsigelse fra ledelsens side mod det foretagne valg skal være FOA/3F i hænde senest 14 dage efter modtagelsen af meddelelsen om valget.

e. Parterne er enige om, at flest mulige stemmeberettigede bør deltage i valg af tillidsrepræsentant.

f. Ved sin godkendelse garanterer forbundet, at alle stemmeberettigede har været sikret mulighed for at deltage i valget.

### 4. Tillidsrepræsentantens opgaver

a. Det er tillidsrepræsentantens pligt såvel over for sine kolleger og sin organisation som over for ledelsen at gøre sit bedste for at fremme og vedligeholde rolige og gode arbejdsforhold. Tillidsrepræsentanten skal varetage alle handicaphjælperes forhold uanset disses organisationsforhold.

b. Når en sag kun vedrører en enkelt eller enkelte medarbejders personlige anliggender, bør disse løses direkte med ledelsen.

c. I anliggender vedrørende løn- og arbejdsforhold kan tillidsrepræsentanten, når det ønskes, forelægge klager eller henstillinger for ledelsen.

d. Er tillidsrepræsentanten ikke tilfreds med ledelsens afgørelse, kan tillidsrepræsentanten anmode sin organisation om at tage sig af sagen, men det er tillidsrepræsentantens og kollegernes pligt at fortsætte arbejdet uforstyrret, indtil anden bestemmelse træffes af organisationens ledelse.

e. Udførelsen af tillidsrepræsentantens hverv skal ske på en sådan måde, at det er til mindst mulig gene for dennes arbejde. Såfremt tillidsrepræsentanten for at opfylde sine forpligtelser må forlade sit arbejde, må dette kun ske efter forudgående aftale med ledelsen.

- f. Efter aftale med ledelsen skal der, i den udstrækning arbejdets art og omfang tillader det, gives tillidsrepræsentanten den nødvendige frihed til at deltage i relevante kurser.
- g. Parterne anbefaler, at en nyvalgt tillidsrepræsentant, som ikke forud for valget har gennemgået kursus for tillidsrepræsentanter, hurtigst muligt efter valget gennemgår en sådan uddannelse.
- h. Tillidsrepræsentanten må ikke som følge af sit tillidshverv sættes i stå i sin lønudvikling.

## 5. Klubber, opslag

- a. Hvis de organiserede handicaphjælpere i en virksomhed, henholdsvis en afdeling heraf, slutter sig sammen i en klub, skal tillidsrepræsentanten være formand.
- b. I det omfang, arbejdet tillader det, kan ledelsen efter anmodning give tilladelse til fornøden frihed for medlemmer af klubbens bestyrelse til at deltage i relevante kurser.
- c. På et for medarbejderne tilgængeligt sted kan klubben opslå faglige meddelelser til medlemmerne. Stedet aftales med ledelsen, som samtidig modtager et eksemplar af de meddelelser, der opsættes.
- d. Hvor der er mulighed herfor, stiller ledelsen lokaler til rådighed for klubbens mødevirksomhed.

## 6. Afskedigelse af tillidsrepræsentant

- a. En tillidsrepræsentants afskedigelse skal begrundes i tvingende årsager, og ledelsen har pligt til at give denne et opsigelsesvarsel på i alt 5 måneder.
- b. Parterne anbefaler, at en virksomhed, der påtænker at afskedige en tillidsrepræsentant, kontakter sin organisation med henblik på eventuel afholdelse af møde under parternes medvirken inden afskedigelsen. Der er enighed om, at et sådant møde skal afholdes hurtigst muligt.
- c. En tillidsrepræsentants afskedigelse skal begrundes i tvingende årsager. Det er en selvfølge, at den omstændighed, at en medarbejder fungerer som tillidsrepræsentant, aldrig må give anledning til, at den pågældende afskediges, eller at den pågældendes stilling forringes.
- d. Tillidsrepræsentantens ansættelsesforhold kan ikke afbrydes inden for opsigelsesperioden, og inden FOA/3F har haft mulighed for at få afskedigelsen prøvet ved fagretlig behandling, medmindre der er lokal enighed herom. Det bør tilstræbes, at sagens fagretlige behandling fremmes mest muligt, således at afgørelsen foreligger inden opsigelsesperiodens udløb.
- e. Fastholder ledelsen afskedigelsen af en tillidsrepræsentant, efter at afskedigelsen er kendt uberettiget ved den fagretlige behandling, er virksomheden ud over lønnen i opsigelsesperioden pligtig at betale en godtgørelse, hvis størrelse skal være afhængig af sagens omstændigheder. Denne godtgørelse er endelig, således at der ikke tillige kan kræves godtgørelse efter regler om urimelig afskedigelse.
- f. Spørgsmålet om berettigelsen af en tillidsrepræsentants afskedigelse og størrelsen af tillidsrepræsentantens eventuelle godtgørelse afgøres endeligt ved faglig voldgift.
- g. Foreligger der i sagen sådanne særlige forhold, som klart giver udtryk for, at der har foreligget organisationsforfølgelse, kan dette spørgsmål indbringes for Arbejdsretten.
- h. Såfremt FOA/3F hævder, at afskedigelse af en tillidsrepræsentant er urimelig, kan der fremsættes krav om erstatning, respektive genansættelse, i henhold til Hovedaftalens § 4, stk. 3. Dette spørgsmål kan sammen med spørgsmålet om, hvorvidt der foreligger tvingende årsager til afskedigelsen, behandles under en og samme sag ved en faglig voldgift.

København, den 20. maj 2010

**For FOA – Fag Og Arbejde:**

**For Dansk Erhverv Arbejdsgiver:**

**For Fagligt Fælles Forbund:**

## **Protokollat 3 – om overgangsordning**

- 1.** Virksomheder, som senest den 1. september 2009 er optaget som medlemmer af Dansk Erhverv Arbejdsgiver, og som er omfattet af en virksomhedsoverenskomst eller tiltrædelsesoverenskomst med 3F eller FOA, dækkende handicaphjælpere, kan omfattes af nærværende overenskomst, såfremt der er enighed mellem overenskomstens parter.
- 2.** Virksomheder, som senest pr. 1. september 2009 er optaget som medlem af Dansk Erhverv Arbejdsgiver, er ikke omfattet af nærværende overenskomst.

3F/FOA kan efter de almindelige fagretlige regler kræve, at nærværende overenskomst skal være gældende over for en virksomhed omfattet af punkt 2, stk. 1.

København, den 20. maj 2010

**For FOA – Fag Og Arbejde:**

**For Dansk Erhverv Arbejdsgiver:**

**For Fagligt Fælles Forbund:**

## **Protokollat 4 om tryghed**

For medarbejdere som i forbindelse med at brugeren overdrager arbejdsgiveransvaret til en privat virksomhed overgår til ansættelse hos en private arbejdsgiver omfattes af nærværende overenskomst gælder følgende:

Medarbejderen oppebærer i den situation sin hidtidige løn (incl. tillæg og pension) ved fortsat beskæftigelse hos samme bruger.

København, den 20. maj 2010

**For FOA – Fag Og Arbejde:**

**For Dansk Erhverv Arbejdsgiver:**

**For Fagligt Fælles Forbund:**

# **Bilag A om ferie**

## **§ 1. Ny ferielov - fravigelser**

Nærværende aftale er indgået i medfør af ferieloven, som trådte i kraft 1. januar 2001.

Parterne er enige om, at for ansættelsesforhold omfattet af overenskomsten gælder nedenstående fravigelser fra Ferieloven.

## **§ 2. Fagretlig behandling**

Twistigheder, som måtte opstå som følge af denne aftale, behandles fagretligt. Sager om brud på aftalen behandles efter de herfor gældende regler, herunder i Arbejdsretten.

Parterne har således i forbindelse med Ferielovens § 4, stk. 3, aftalt, at tvistløsning i det fagretlige system alene omhandler de aftalte fravigelser fra Ferieloven.

## **§ 3. Overførsel af ferie**

En handicaphjælper og en virksomhed kan aftale, at optjente og ikke afviklede feriedage ud over 20 dage kan overføres til det følgende ferieår.

Der kan maksimalt overføres sammenlagt 10 feriedage, og senest i 2. ferieår efter, at ferie overføres, skal den afholdes. Se bilag C.

Handicaphjælperen og virksomheden skal skriftligt indgå en aftale inden ferieårets udløb. Parterne anbefaler, at den som bilag B optrykte aftale anvendes. Såfremt den optrykte aftale ikke anvendes (eks. at virksomheden ønsker at bruge samme blanket for alle medarbejdergrupper), skal aftalen mindst indeholde samme punkter som den optrykte aftale, som er godkendt af organisationerne.

Hvis en medarbejder på grund af egen sygdom, barselsorlov, orlov til adoption eller andet fravær på grund af orlov, er forhindret i at holde ferie, kan handicaphjælperen og virksomheden desuden træffe aftale om, at ferien overføres til det følgende ferieår. Overførsel af sådan ferie kan aftales uanset antallet af overførte feriedage i øvrigt. Aftalen indgås og feriedagene afholdes efter de samme regler som ovenfor.

Ferie i et omfang svarende til overført ferie kan ikke pålægges afviklet i et opsigelsesvarsel, medmindre ferien i medfør af aftale, jf. ovenfor, er placeret til afholdelse inden for varslingsperioden.

## **§ 4. Ferie i hele uger**

Såfremt ferie afvikles i hele uger, ophører ferien ved normal arbejdstids begyndelse første normale arbejdsdag efter feriens afslutning.

## **§ 5. Garanti**

Dansk Erhverv Arbejdsgiver garanterer for al optjent feriegodtgørelse, herunder for overført ferie.

København, den 20. maj 2010

**For FOA – Fag Og Arbejde:**

**For Dansk Erhverv Arbejdsgiver:**

**For Fagligt Fælles Forbund:**

## Bilag B. Aftale om ferieoverførsel

gældende for ansættelsesforhold omfattet af handicaphjælperoverenskomsten mellem Dansk Erhverv Arbejdsgiver og FOA - Fag Og Arbejde og Fagligt Fælles Forbund.

### 1. Overført ferie

Parterne har i overensstemmelse med handicaphjælper overenskomsten mellem Dansk Erhverv Arbejdsgiver og FOA – Fag Og Arbejde og Fagligt Fælles Forbund - aftalt, at \_\_\_\_\_ feriedage overføres til næste ferieår.

Der kan maksimalt overføres 10 feriedage, og senest i 2. ferieår efter, at ferie overføres, skal den afholdes. Feriedage, som handicaphjælperen er forhindret i at afvikle på grund af egen sygdom, barselsorlov, orlov til adoption eller andet fravær på grund af orlov, kan overføres uanset denne begrænsning.

### 2. Aftaler om afvikling

For den overførte ferie er følgende i øvrigt aftalt: (sæt 1 kryds):

- 2.1  Det er aftalt, at ferien skal afholdes i forbindelse med hovedferien i ferieåret 20\_\_\_\_.
- 2.2  Det er aftalt, at den overførte ferie skal afholdes i følgende periode(r):  
Fra og med den \_\_\_/\_\_\_20\_\_\_ til og med den \_\_\_/\_\_\_ 20\_\_\_.  
Fra og med den \_\_\_/\_\_\_20\_\_\_ til og med den \_\_\_/\_\_\_ 20\_\_\_.
- 2.3  Anden eller supplerende aftale:
- 

### 3. Øvrige bestemmelser

- 3.1. Aftaler om ferieoverførsel skal indgås inden ferieårets udløb den 30. april.
- 3.2. Er eller bliver der ikke senere indgået aftale om feriens afholdelse, placeres ferien som restferie.
- 3.3. Er der indgået en aftale om afvikling af den overførte ferie, kan en sådan aftale kun ændres ved en ny aftale.
- 3.4. Arbejdsgiveren har pligt til inden ferieårets udløb den 30. april skriftligt at underrette den, der skal udbetale feriegodtgørelsen for den overførte ferie, om at ferien er overført. Dette kan evt. ske ved fremsendelse af kopi af denne aftale.

Dato: \_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_  
Virksomhedens underskrift

\_\_\_\_\_  
Handicaphjælperens underskrift

## **Bilag C. Eksempler på overførsel af feriedage**

### **År 0**

Medarbejder har 25 feriedage. Medarbejder holder 20 feriedage i ferieår 0. Medarbejder overfører max. 5 feriedage til år 1.

### **År 1**

Medarbejder har 25 feriedage plus 5 overførte feriedage fra år 0, i alt 30 feriedage. Medarbejder holder 20 feriedage. Medarbejder har 10 feriedage til gode, som "overføres" til år 2.

### **År 2**

Medarbejder har 25 feriedage plus 10 feriedage, i alt 35 feriedage. Medarbejder holder 20 feriedage af de 25 feriedage. Derudover skal medarbejder holde 5 feriedage "overført" fra år 0. Medarbejder har herefter igen 10 feriedage ekstra, som kan holdes i år 3.

### **År 3**

Medarbejder har 25 feriedage plus 10 overførte feriedage, i alt 35 feriedage. Medarbejder holder 20 feriedage af de 25 feriedage. Derudover skal medarbejder holde 5 feriedage "overført" fra år 1. Medarbejder har herefter 10 feriedage ekstra, som enten kan holdes i år 3 eller overføres til år 4 osv.

## Bilag D

### Handicaphjælpere - Takstblad pr. 1. marts 2011

Satserne i Overenskomst for Social- og sundhedspersonale mellem KL og FOA er som følger:

#### Timelønninger:

Grundløn og Erfaringsløn:

	Område				
	0	1	2	3	4
Handicaphjælper	112,3 3	114,06	115,25	116,98	118,18
Handicaphjælper m 3 års erfaring	114,2 6	116,03	117,25	119,02	120,25
Handicaphjælper m. SSH	126,3 2	128,38	129,81	131,88	133,31
Handicaphjælper m. SSH og 4 års erfaring	128,0 2	130,14	131,61	133,72	135,19
Handicaphjælper m. SSH og 11 års erfaring	142,8 4	144,81	146,17	148,14	149,50
Handicaphjælper m. SSA	131,9 5	134,17	135,72	137,94	139,48
Handicaphjælper m. SSA og 4 års erfaring	133,9 4	136,17	137,71	139,94	141,48
Handicaphjælper m. SSA og 10 års erfaring	150,0 6	151,79	152,98	154,71	155,90

**Pensionsbidrag:** 12,6% af ovennævnte satser - arbejdsgiver indbetaler hele bidraget

#### Aften, nat og weekendtillæg:

Tillægget udgør en %-del af ovennævnte timeløn:

	Ugedag						
	Man- dag	Tirs- dag	Ons- dag	Tors- dag	Fre- dag	Lør- dag	Søn- dag
Klokken 00 - 01	31,5 %	31,5 %	31,5 %	31,5 %	31,5 %	31,5 %	81,5 %
Klokken 01 - 02	31,5 %	31,5 %	31,5 %	31,5 %	31,5 %	31,5 %	81,5 %
Klokken 02 - 03	31,5 %	31,5 %	31,5 %	31,5 %	31,5 %	31,5 %	81,5 %
Klokken 03 - 04	31,5 %	31,5 %	31,5 %	31,5 %	31,5 %	31,5 %	81,5 %
Klokken 04 - 05	31,5 %	31,5 %	31,5 %	31,5 %	31,5 %	31,5 %	81,5 %
Klokken 05 - 06	31,5 %	31,5 %	31,5 %	31,5 %	31,5 %	31,5 %	81,5 %
Klokken 06 - 07	0%	0%	0%	0%	0%	0%	50,0 %
Klokken 07 - 08	0%	0%	0%	0%	0%	0%	50,0 %
Klokken 08 - 09	0%	0%	0%	0%	0%	0%	50,0 %
Klokken 09 - 10	0%	0%	0%	0%	0%	0%	50,0 %
Klokken 10 - 11	0%	0%	0%	0%	0%	0%	50,0 %
Klokken 11 - 12	0%	0%	0%	0%	0%	28,0 %	50,0 %
Klokken 12 - 13	0%	0%	0%	0%	0%	28,0 %	50,0 %
Klokken 13 - 14	0%	0%	0%	0%	0%	28,0 %	50,0 %
Klokken 14 - 15	0%	0%	0%	0%	0%	28,0	50,0 %

						%	%
						28,0	50,0
Klokken 15 - 16	0%	0%	0%	0%	0%	%	%
						28,0	50,0
Klokken 16 - 17	0%	0%	0%	0%	0%	%	%
	28,0	28,0	28,0	28,0	28,0	56,0	78,0
Klokken 17 - 18	%	%	%	%	%	%	%
	28,0	28,0	28,0	28,0	28,0	56,0	78,0
Klokken 18 - 19	%	%	%	%	%	%	%
	28,0	28,0	28,0	28,0	28,0	56,0	78,0
Klokken 19 - 20	%	%	%	%	%	%	%
	28,0	28,0	28,0	28,0	28,0	56,0	78,0
Klokken 20 - 21	%	%	%	%	%	%	%
	28,0	28,0	28,0	28,0	28,0	56,0	78,0
Klokken 21 - 22	%	%	%	%	%	%	%
	28,0	28,0	28,0	28,0	28,0	56,0	78,0
Klokken 22 - 23	%	%	%	%	%	%	%
	31,5	31,5	31,5	31,5	31,5	59,5	81,5
Klokken 23 - 24	%	%	%	%	%	%	%

Timelønningerne reguleres 1. januar 2012 med ca. 1,8% og igen 1. oktober 2012 med ca. 0,85 %

Der udsendes nyt takstblad, når den nøjagtige regulering kendes - senest ca. 1 måned før reguleringsdatoen.

## **Bilag E. Områdeinddeling**

Til område 0 henføres:

Kommuner der ikke er henført til gruppe 1-4.

Til område 1 henføres:

Kalundborg, Næstved, Slagelse, Esbjerg, Faaborg-Midtfyn, Kerteminde, Nyborg Odense, Sønderborg, Skanderborg, Frederikshavn, Aalborg.

Til område 2 henføres:

Køge, Lejre, Roskilde, Solrød, Århus.

Til område 3 henføres:

Allerød, Fredensborg, Frederikssund, Gribskov, Halsnæs, Helsingør, Hillerød, Hørsholm.

Til område 4 henføres:

Albertslund, Ballerup, Brøndby, Dragør, Egedal, Frederiksberg, Furesø, Gentofte, Gladsaxe, Glostrup, Herlev, Hvidovre, Høje-Tåstrup, Ishøj, København, Lyngby-Tårnbæk, Rudersdal, Rødovre, Tårnby, Vallensbæk, Greve.

## **Bilag F. Barns 2. sygedag**

Frihed med fuld løn til barns anden sygedag, aftales lokalt, når kommunen refunderer udgiften hertil.

## **Aftale om suspension af de 5 feriefridage**

Det har efter overenskomstens ikrafttræden vist sig særdeles vanskeligt af opnå udmåling af tilskud til BPA dækkende de faktiske omkostninger og kommunerne med reference til orienterings-skrivelse af 24. juni 2009 til samtlige kommuner og regioner helt afvist at udmåle til de 5 feriefridage selvom sammenlignelige grupper har denne rettighed. Parterne er derfor enige om, at suspendere overenskomstens § 10 om retten til 5 feriefridage fra 1. maj 2010 og indtil denne omkostning kan dækkes af tilskuddet til BPA.

Parterne er enige om, at suspension af retten til 5 feriefridage pr. ferieår bortfalder fra det tidspunkt, hvor bevillingen dækker arbejdsgivers omkostning til de 5 feriefridage. Der ydes alene et forholdsmæssigt antal feriefridage for det tidspunkt, bevillingerne indeholder dækning til de faktiske omkostninger.

København, den 19. marts 2010

**For FOA – Fag Og Arbejde:**

**For Dansk Erhverv Arbejdsgiver:**

**For Fagligt Fælles Forbund:**

## Aftale om implementering af ligelønsloven mv.

**§ 1.** Der må ikke på grund af køn finde lønmæssig forskelsbehandling sted i strid med reglerne i denne aftale. Dette gælder både direkte forskelsbehandling og indirekte forskelsbehandling.

*stk. 2.* Enhver arbejdsgiver skal yde kvinder og mænd lige løn, for så vidt angår alle lønelementer og lønvilkår, for samme arbejde eller for arbejde, der tillægges samme værdi. Især når et fagligt kvalifikationssystem anvendes for lønfastsættelsen, bygges dette system på samme kriterier for mandlige og kvindelige lønmodtagere og indrettes således, at det udelukker forskelsbehandling med hensyn til køn.

*stk. 3.* Bedømmelsen af arbejdets værdi skal ske ud fra en helhedsvurdering af relevante kvalifikationer og andre relevante faktorer.

**§ 1 a.** Der foreligger direkte forskelsbehandling, når en person på grund af køn behandles ringere, end en anden person bliver, er blevet eller ville blive behandlet i en tilsvarende situation. Enhver form for dårligere behandling af en kvinde i forbindelse med graviditet og under kvinders 14 ugers fravær efter fødslen betragtes som direkte forskelsbehandling.

*stk. 2.* Der foreligger indirekte forskelsbehandling, når en bestemmelse, et kriterium eller en praksis, der tilsyneladende er neutral, vil stille personer af det ene køn ringere end personer af det andet køn, medmindre den pågældende bestemmelse, betingelse eller praksis er objektivt begrundet i et sagligt formål og midlerne til at opfylde det er hensigtsmæssige og nødvendige.

*stk. 3.* Løn er den almindelige grund- eller minimumsløn og alle andre ydelser, som lønmodtageren som følge af arbejdsforholdet modtager direkte eller indirekte fra arbejdsgiveren i penge eller naturalier.

**§ 2.** En lønmodtager, hvis løn i strid med § 1 er lavere end andres, har krav på forskellen.

*stk. 2.* En lønmodtager, hvis rettigheder er krænket som følge af lønmæssig forskelsbehandling på grundlag af køn, kan tilkendes en godtgørelse. Godtgørelsen fastsættes under hensyn til lønmodtagerens ansættelsestid og sagens omstændigheder i øvrigt.

**§ 2 a.** En lønmodtager har ret til at videregive oplysninger om egne lønforhold. Oplysningerne kan videregives til enhver.

**§ 3.** En arbejdsgiver må ikke afskedige eller udsætte en lønmodtager, herunder en lønmodtagerrepræsentant, for anden ugunstig behandling fra arbejdsgiverens side som reaktion på en klage, eller fordi lønmodtageren eller lønmodtagerrepræsentanten har fremsat krav om lige løn, herunder lige lønvilkår, eller fordi denne har videregivet oplysninger om løn. En arbejdsgiver må ikke afskedige en lønmodtager eller en lønmodtagerrepræsentant, fordi denne har fremsat krav efter § 4, stk. 1.

*stk. 2.* Det påhviler arbejdsgiveren at bevise, at en afskedigelse ikke er foretaget i strid med reglerne i stk. 1. Hvis afskedigelsen finder sted mere end et år efter, at lønmodtageren har fremsat krav om lige løn, gælder 1. pkt. dog kun, hvis lønmodtageren påviser faktiske omstændigheder, som giver anledning til at formode, at afskedigelsen er foretaget i strid med stk. 1.

*stk. 3.* En afskediget lønmodtager kan nedlægge påstand om en godtgørelse eller genansættelse. Eventuel genansættelse sker i overensstemmelse med principperne i Hovedaftalen. Godtgørelsen fastsættes under hensyntagen til lønmodtagerens ansættelsestid og sagens omstændigheder i øvrigt.

- § 4.** En arbejdsgiver med mindst 35 ansatte skal hvert år udarbejde en kønsopdelt lønstatistik for grupper med mindst 10 personer af hvert køn opgjort efter den 6-cifrede DISCO-kode til brug for høring og information af de ansatte om lønforskelle mellem mænd og kvinder på virksomheden. Dette gælder dog ikke virksomheder i brancherne landbrug, gartneri, skovbrug og fiskeri. Hvis den kønsopdelte lønstatistik af hensyn til virksomhedens legitime interesser er modtaget som fortrolig, må oplysningerne ikke videregives.

*stk. 2.* Den kønsopdelte lønstatistik efter stk. 1 skal opgøres for medarbejdergrupper med en detaljeringsgrad svarende til den 6-cifrede DISCO-kode. Arbejdsgiveren har i øvrigt pligt til at redegøre for statistikkens udformning og for det anvendte lønbegreb.

*stk. 3.* Virksomheder, der indberetter til den årlige lønstatistik hos Danmarks Statistik, kan uden beregning rekvirere en kønsopdelt lønstatistik efter stk. 1 fra Danmarks Statistik.

*stk. 4.* Arbejdsgiverens forpligtelse til at udarbejde en kønsopdelt lønstatistik efter stk. 1 bortfalder, hvis arbejdsgiveren indgår aftale med de ansatte på virksomheden om at udarbejde en redegørelse. Redegørelsen skal både indeholde en beskrivelse af vilkår, der har betydning for aflønning af mænd og kvinder på virksomheden, og konkrete handlingsorienterede initiativer, der kan have et forløb på op til 3 års varighed, og den nærmere opfølgning herpå i redegørelsens periode. Redegørelsen skal omfatte alle virksomhedens medarbejdere og behandles i overensstemmelse med reglerne i Samarbejdsaftalen. Redegørelsen skal senest være udarbejdet inden udgangen af det kalenderår, hvor pligten til at udarbejde kønsopdelt lønstatistik bestod.

- § 5.** En lønmodtager, som ikke mener, at arbejdsgiveren overholder pligten til at yde lige løn, herunder lige lønvilkår, efter denne aftale, kan søge kravet fastslået ved fagretlig behandling.

*stk. 2.* Hvis en person, der anser sig for krænket, jf. § 1, påviser faktiske omstændigheder, som giver anledning til at formode, at der er udøvet direkte eller indirekte forskelsbehandling, påhviler det modparten at bevise, at ligebehandlingsprincippet ikke er blevet krænket.

- § 6.** Hvor forbundene finder baggrund for at rejse en fagretlig sag i henhold til ovenstående regler, kan der afholdes besigtigelse på virksomheden med deltagelse af organisationerne, inden sagen behandles fagretligt.

*stk. 2.* Ved fagretlige sager om ligeløn aftales på mæglingssmødet, eller forud for dette, hvilke oplysninger, der vil blive udleveret til forbundet med henblik på en vurdering af sagen.”

Parterne er enige om, at ligelønsloven herefter ikke finder anvendelse på ansættelsesforhold omfattet af overenskomsterne imellem dem, og at tvister vedrørende ligeløn skal løses i det fagretlige system.

Parterne er endvidere enige om i denne aftale at indarbejde ændringer i ligelønsloven, som følge af eventuelle ændringer af EU-retlige forpligtelser.

København, den 19. marts 2010

**For FOA – Fag Og Arbejde:**

**For Dansk Erhverv Arbejdsgiver:**

**For Fagligt Fælles Forbund:**

## **Aftale om underleverandører**

Hvis en ikke-overenskomstdækket virksomhed, der arbejder som underleverandør for en Dansk Erhverv Arbejdsgiver, er ramt af en lovligt varslet eller iværksat hovedkonflikt til støtte for et krav om en kollektiv overenskomst, og der er varslet en lovlig sympatikonflikt mod en medlemsvirksomhed, kan Fagligt Fælles Forbund og FOA – Fag og Arbejde rette henvendelse til Dansk Erhverv Arbejdsgiver med en anmodning om et møde til drøftelse af sagen. På mødet kan bl.a. drøftes de sympatikonfliktramte arbejdsopgaver. Tilsvarende kan Dansk Erhverv rette henvendelse til forbundet. Alle relevante baggrundsoplysninger fremlægges på mødet eller tilsendes den modstående overenskomstpart så hurtigt som muligt.

Parterne er enige om i sådanne situationer, at underleverandørvirksomheden kan optages i Dansk Erhverv Arbejdsgiver og overenskomstdækkes, selvom en konflikt er varslet eller iværksat.

København, den 19. marts 2010

**For FOA – Fag Og Arbejde:**

**For Dansk Erhverv Arbejdsgiver:**

**For Fagligt Fælles Forbund:**